

Bir yanda dengeler, diğerk yanda hakikatler

Ali BULUNMAZ

Marlen Haushofer'in metinlerinde karşımıza çıkan en önemli şey, bireylerin eylemlerine ve aile ilişkilerine dair gözlemleri hikâyeleştirmesi. Kadınları ön plana çıkaran Haushofer, hemcinslerini birer anlatıcıya dönüştürüp özellikle erkeklerin yarattığı yıkıma yer veriyor romanlarında ve öykülerinde. İki novellasından “Stella’yı Öldürüyoruz” bu minvalde bir metin. “Beşinci Yaş” bir gerçeklikle acı biçimde yüzleşmenin anlatımı.

“Stella’yı Öldürüyoruz” bir aile hikâyesi; güç çekişmelerinin yaşandığı bu gerilimli metninde yazar, ilişki ve ilişkisizlik arasındaki sınırın silinişini, başka bir deyişle başarısız iletişimin yıkıcılığını anlatıyor. “Beşinci Yaş” ise büyükannesi ve büyükbabasının yanında kaldığı çiftlikte olup bitenleri gözlemleyen küçük kız Marili'nin hakikatlerle karşılaşma öyküsü. Bir anlamda zamanın ve kaygının dışında var olan çocuğun yaşamla buluşmasına dair bir hikâyeye imza atıyor Haushofer.

“Stella’yı Öldürüyoruz”un anlatıcısı, eşyle ilişkisinde adı konmamış büyük sorunlar bulunan ve hislerini kâğıda dökmek isteyen; huzurlu, korkusuz ve anısız yaşamayı arzulayan bir kadın. Hepsinin ötesinde sorun, geçmişin bir türlü parçalanamayıp yok edilemeyen tortuları. Tam da bu yüzden, artık bir ölü olan ve hesaplaşamadığı Stella onun üstüne geliyor.

Eşi Richard, kendisi, çocukları ve etrafındaki pek çok kişi için Stella’yı “bir yük ve ortadan kalkan bir engel” olarak görüyor anlatıcı. Ona göre Stella, yalnızca evlerinde bir süre kalan genç bir kız değil, bu zaman diliminde hem çocukları hem de kendisi için sorun haline gelen biri. Richard da başka bir problem: “Richard tam bir diplomat ve zorbadır, yani hemen hemen her zaman başarıya ulaşması şaşılası bir şey değil. Büyük bir sabır ve inatla, cana yakınlığıyla hedefine ulaşmaya çalışır. Büyüsü işe yaramazsa acımasızlaşmaya başlar. Ama bunu çoğu kişi bilmez, bilenler de o denli avucunun içindedir ki ona karşı tavır almaya cesaret edemez. (...) Richard’la yaşamak beni bozdu, kullanılmaz hale getirdi. İyi yürekli katillerin olduğunu bildiğimden beri, başladığım her şey anlamsızlaşacaktı.”

Anlatıcının Richard’la ilişkisinin zaten bozuk olduğu bir dönemde eve gelip oğlu Wolfgang başta olmak üzere herkesin dengesini altüst ediyor Stella. Fakat o, aslında evde yaşanan gerilimlerin nedenlerinden biri. Ailenin dengesi ondan önce de bozuk, Stella yalnızca bunu görünür kıлып dünyadan ayrılıyor.

Haushofer, “Beşinci Yaş”ta Marili'nin henüz çocukken yaşamın gerçekleriyle karşılaşma sürecine ilişkin bir hikâye kaleme alıyor. Marili, büyükannesine ve büyükbabasına ailesiyle, etrafta olup bitenlerle ve hastalıklarla ilgili sorular yöneltiyor. Mesela “Pişmanlık ne kadar acıtır?” diye soruyor.

Marili, çocukluğunu zamansız ve kaygısız biçimde yaşarken belli belirsiz anılarını hatırlıyor ve rüyalarını anlamlandırmaya çalışıyor. Mevsimler, tıpkı rüyalar gibi geçiyor ve güneşli günlerin sonunda Marili'nin zihninde yeni bir soru belirliyor: “Özgür ve gizemli gezintilerin zamanı geçmişti. Her şey nereye gitmişti ve şimdi bu uzun yazın peşinden ne gelecekti?” Marili'nin yazın sonunda öğrendiği şeylerden biri, “geçmişin insanın ulaşamayacağı bir güç olduğu.” İşte o güç, onu ebeveynleri ve diğerk dört kardeşinin mezarları başındayken kuşatıyor. Bir yanda doğanın ve çocukluğun sıcak yüzü, öte yanda yaşamın gerçekleri duruyor. Marili bu ikilemin tam ortasında kalıyor bir anda.

Haushofer iki novellasında da yaşamın merkezindeki bir meseleyi hikâyeleştiriyor: Sahte dengeler ve oyunlar ile hakikatler arasındaki gerilim. “Stella’yı Öldürüyoruz”un anlatıcısı da “Beşinci Yaş”ın kahramanı Marili de bu hayatî dertten mustarip.

Stella’yı Öldürüyoruz - Beşinci Yaş, Marlen Haushofer, Çeviren: Serap Gülerçin Karluk, Yapı Kredi Yayınları, 88 s.